

Elisa Kiseljak - Lolita Bosch

Vull creure que l'important no és que la història sigui terrible, sinó que la manera de narrar-la s'hi adapti sense una escaleta, ni una arruga, ni un mal pas. Si el que diferencia la literatura de la mecanografia és la sotragada que sentim a la boca de l'estómac, llavors hem de constatar que *Elisa Kiseljak*, de Lolita Bosch (Barcelona, 1970), és literatura.

També és possible llegir el llibre com un prodigi de gestió i d'estructura. Al primer capítol, un narrador extern, suau i fred com un mocador de seda, ens descriu els fets. Al segon capítol és substituït per un protagonista que s'expressa des d'un estat de xoc. Aquí Lolita Bosch excel·leix a descriure l'indescriptible, és a dir, assumeix amb versemblança l'alteració de consciència: el problema es resol amb frases de tres pàgines, inundades de conjuncions, a mig camí entre el deliri i l'experiment. El tercer capítol ens porta a un terreny familiar: les interioritats contemplades des de l'exterior, la raó que pretén erigir-se en intèrpret a posteriori. *Elisa Kiseljak* acaba amb una redacció on la innocència escriu sobre la valentia.

El dolor és un dels grans temes del nostre temps, omnipresent i tabú. La temptació és tractar-lo des de la còmoda elegància de l'el·lipsi. El que sobta de Lolita Bosch és que s'hi ha encarat amb audàcia, des d'un calculat equilibri de detalls i abstraccions, de ficció i de biografisme, i sobretot que ha encertat a trobar l'espectre de registres que la història exigia. Ha escrit, em sembla, sobre l'oblit, sobre l'abjecció, sobre el silenci, sobre les maneres de morir. Al seu llibre hi ha dolor, però també hi ha estratègia narrativa, que no és una combinació gaire freqüent.

El llibre inclou dues citacions de William Faulkner, però si té alguna cosa de faulknerià no és l'estil sinó la capacitat de concentrar l'energia narrativa en el cor del drama. Personalment m'ha recordat un llibret de fa quinze anys, *Musclos per sopar*, de Birgit Vanderbeke: allà, l'absència de pare despertava la rebel·lió; aquí, la dimissió del pare amaga la depredació.

Lolita Bosch s'ha estrenat amb diversos llibres, diverses llengües, diverses editorials. El lector interessat es pot preguntar: ¿on era fins ara aquesta dona que escriu amb aquesta fragilitat, amb aquesta violència? Doncs bé: ha viscut deu anys a Ciutat de Mèxic, ha guanyat uns quants premis literaris, ha escrit alguna obra infantil, ha estat duta al teatre. Només podem afegir que la seva capacitat de moure's amb soltesa en situacions límit la pot convertir en autora de referència.